

Список бібліографічних посилань

1. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. Носов В. В. Спеціальна техніка в ОВС : дидакт. матеріали до провед. практ. занять. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2008. 216 с.
4. Науково-практичний коментар розділів IV «Повноваження поліції» та розділів V «Поліцейські заходи» // Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію». Харків : Право, 2016. 178 с.
5. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / за заг. ред. Петкова С. В. 2-ге вид. Київ : Центр учб. літ., 2016. 292 с.

Одержано 22.10.2018

УДК 343.71

Віктор Іванович ВАСИЛИНЧУК,

*доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ;*

Дмитро Йосипович НИКИФОРЧУК,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТТЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Чинне законодавство України, включаючи кримінальний процесуальний кодекс, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні тощо, не надає визначення поняття «конфіденційне співробітництво», проте використовує дану категорію, зокрема: ст. 275 КПК України не дає визначення цій процесуальній дії, а лише зазначає, що під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом [1].

Якщо звернутись до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», то там теж зазначається термін «конфіденційне співробітництво», зокрема у ст. 6, 8, 10, 11, 14, проте відсутнє визначення даного поняття у цьому нормативно-правовому акті [2].

У Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні також зазначається такі категорії як «конфіденційне співробітництво», «конфіденційні особи» та «забезпечення конфіденційності», зокрема у п. 2.9, 3.19, 4.10, проте, аналогічно не дано визначення поняття «конфіденційне співробітництво» [3].

Вирішуючи питання щодо визначення поняття «конфіденційне співробітництво» варто звернутись до українського тлумачного словника, де зазначається наступне:

– категорія «конфіденційний» тлумачиться як «який не підлягає розголосові; довірчий, таємний»;

– категорія «співробітництво» має, відповідно, таке тлумачення : «спільна діяльність, спільні дії» [4].

Отже, можна дійти висновку що дане словосполучення передбачає собою спільну діяльність, що не передбачає розголосу, є таємною.

Визначення конфіденційному співробітництву дає й англійський юридичний словник, де зазначається, що конфіденційне співробітництво це певне письмове спілкування, що передбачає конфіденційне збереження[5].

Якщо ж звернутись не до законодавця, а до точки зору вітчизняних науковців, то наприклад, на думку В. Я. Тація, конфіденційним співробітництвом можна вважати : «негласні відносини, що встановлюються уповноваженими органами з повнолітньою дієздатною особою (громадянином України, іноземцем або особою без громадянства) і на засадах добровільності та конспіративності використовуються для вирішення завдань кримінального провадження» [5].

Дане визначення є більш точним, оскільки уже більш деталізовані фізичні особи, з якими здійснюється співробітництво, проте досить невизначеним є словосполучення «уповноважені органи», тобто чітко не прописано, які саме органи у державі мають право здійснювати конфіденційне співробітництво.

На думку ж іншого українського вченого-правознавця В. М. Тertiшника конфіденційне співробітництво можна визначити таким чином:

«Конфіденційна співпраця – це негласна співпраця між уповноваженими особами оперативних підрозділів органів оперативно-розшукової юрисдикції з повнолітньою дієздатною особою (громадянином України, іноземцем або особою без громадянства) на засадах добровільності та конспіративності, яке відповідно до законодавства про оперативно-розшукову діяльність використовується для вирішення завдань кримінального провадження та завдань оперативно-розшукової діяльності [6].

Отже автор зазначає, що суб'єктами конфіденційного співробітництва є підрозділи органів оперативно-розшукової діяльності, лише повнолітні дієздатні особи, завданням їх співпраці є вирішення завдань кримінального провадження чи оперативно-розшукової діяльності, де конфіденційне співробітництво є їх знаряддям задля досягнення поставлених перед ними цілей.

В проекті Закону України «Про оперативно – розшукову діяльність» від 3 березня 2016 року № 4778, зазначається що чинний Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» було прийнято у 1992 році й на даний час є всі ознаки його морального старіння, невідповідність існуючим суспільним та правовим реаліям, яка актуалізувалася протягом останніх трьох років. Це зумовлює необхідність кардинальних змін, реалізація яких є доцільною в новому законодавчому акті. Тому авторами законопроект вперше було систематизовано визначення термінів які застосовуються у даному законі де під конфіденційне співробітництвом тлумачиться – взаємодія громадян з оперативними підрозділами правоохоронних органів, яка полягає у наданні ними на засадах добровільності систематичної законспірованої допомоги у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності [7].

Аналізуючи чинне українське законодавство, наукові доробки вітчизняних вчених та іноземні джерела, можна зробити висновок, що задля ефективного використання тієї чи іншої дії варто спочатку визначити, що це таке, суб'єктів та об'єкт такої дії, а в нашому випадку – конфіденційного співробітництва. У цьому напрямку поки що науковці випереджають законодавця, чим доводять те, що сучасна юридична наука спрямована на вдосконалення і рух українського законодавства. Що ж до пропозицій з приводу визначення поняття « конфіденційне співробітництво», то пропонується наступний варіант:

Конфіденційне співробітництво – складовою частиною оперативно-розшукової діяльності уповноважених оперативних підрозділів, заснована на негласному співробітництві з повнолітніми, дієздатними громадянами України, особами без громадянства та іноземцями, яка полягає у наданні ними на засадах добровільності законспірованої допомоги у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства.

Отже, можна зробити висновок що, конфіденти – це приватні фізичні особи, з якими уповноважені оперативні підрозділи, встановили на платній чи безплатній основі відносини співробітництва, передбачаючи у наданні ними на засадах добровільності законспірованої допомоги у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI : (із змінами та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
2. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
3. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012. № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 19.10.2018).
4. Новий тлумачний словник української мови : у 3 т. Київ : Аконіт, 2001. Т. 1: А–К. 926 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Харків : Право, 2012. 768 с.
6. Тертишник Б. М. Науково-практичний коментар до Кримінально-процесуального кодексу України. Київ : А. С. К., 2007. 1056 с.
7. Про оперативно-розшукову діяльність : проект закону України від 03.06.2016 № 4778 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59321 (дата звернення: 19.10.2018).

Одержано 16.10.2018

УДК 343.985.7

Ігор Анатолійович ВОЛКОВ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ПІДРОЗДІЛАМИ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Особливої актуальності стан законності та службової дисципліни набуває через факти корупції, зловживання працівниками Національної поліції своїм службовим становищем, випадки інших порушень ними закону. Означені явища викликають велику стурбованість керівництва Національної поліції України, суспільства, сприяють процесу відчуження громадян від правоохоронних структур, знижують ефективність правозастосовних і профілактичних заходів. Інтерес до виявлення, попередження та припинення злочинів, що вчиняють працівники Національної поліції, в останні роки викликаний двома обставинами: по-перше, високою загальною криміналізацією суспільства; по-друге, практичною потребою в ефективній роботі механізму Національної поліції щодо забезпечення законності і правопорядку в державі.

Розробка наукової теорії протидії злочинності працівників Національної поліції на сучасному етапі реформування правоохоронної системи є одним з головних пріоритетних напрямів відомчої політики удосконалення і підвищення ефективності роботи з персоналом з метою зниження рівня порушень дисципліни й законності в ході виконанні завдань із захисту правопорядку у державі, повернення довіри населення до себе тощо.

Ідея забезпечення внутрішньої безпеки Національної поліції України передбачає ефективне використання всього організаційно-управлінського потенціалу відомства з метою протидії злочинам, що вчиняються працівниками Національної поліції у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків. Таким чином, кінцевою метою оперативно-розшукової протидії підрозділами внутрішньої безпеки злочинам, що вчиняються працівниками Національної поліції є забезпечення ефективності функціонування відомства.

Зважаючи на те, що злочини, які вчиняються працівниками Національної поліції, найчастіше носять прихований або завуальований характер, оперативно-розшукова протидія підрозділів внутрішньої безпеки, набуває важливого значення.